We make ourselves with stories.

I was born male, and lived happily until age 53 as a man, married 30 years, two grown children, career. But as a boy from age 11 and then as a man I always wanted to be a woman. I suppressed it, pretended I did not really, making myself more macho than I had to be. A woman would say, 'Pretty silly!'

On an August morning in 1995, driving from Chicago to my home in Iowa - I know the spot in the road - I realized that I could and should and would become a woman.

No doubts. It feels like coming home.

When did Donald become Deirdre? Not on that magical August morning, because this isn't a folktale. Not a month later when I started taking female hormones, or three months later when I stopped wearing men's clothes. Not in January when I started a year teaching as Deirdre at Erasmus University of Rotterdam. Nor even the following June when I had the operation, in Australia, ten months after the spot in the road. I became a woman gradually, gradually over the months before and after, in the little stories I remember.

On Hallowe'en at the end of October, a month and a half after starting hormones, I am alone in the Iowa house. Joanne, who is divorcing me, is out of town on business. I am dressed as Donald. Three little children with their father come to the door demanding treats. Donald would have offered conventional praise for their costumes, handed out the candy, and gone back to watching the football game on TV. But without showing it, I go completely mad over the children. They are so cute, the little girl of six, a boy of four, and the tiny girl in tow who does not quite get it. I want to adopt them. I want their father to leave forever. It is a grandmotherly reaction. A month and a half and the hormones are working. Or is it merely that the Real Deirdre can stand up? Biology or core identity?

I loved my children as a father - they were grown now - but a father's love is distant.

It does not have the enfolding, passionate quality of a mother's love, or even of an 'Auntie' Deirdre.

In November in Chicago I am brought in triumph to a friend's house after being released from a psychiatric ward. My sister didn't like my ideas for changing, and she therefore used the laws designed to help sick people. In some states you can do it. I was released the next day, since for the third time I was judged sane (she did it four times in all). The party gathers. A male friend and protector arrives, and stands dominating the conversation in the center of the room. I am on a couch with some other women, dressed this night in honor of my release in a nice cocktail dress. The friend holds the floor, the prime male. I curl my legs up under myself on the couch and listen, arms folded, happy.

Only some of it is acting, such as little girls learn, culturally.

The rest comes from inside. It's not weak: the strength is to sit and watch the men trying, trying boyishly to be manly, and to know that there is a better way.

In late December in San Francisco, hiding out from my sister and having facial operations to make myself more passable as a woman, I go shopping with the girls for an outfit. The outfit is for my first appearance as Deirdre to my colleagues in economics, 'the professional girl economist' as my friends put it. We wander through the department

store. They bring me dresses in the changing room. I am accepted by the staff as just a large woman. No worries. It's OK. I pass. I feel like crying with joy.

But Holland, for my stay of a year, is where most became, with the most stories. It is a famously tolerant place, at any rate now in its new Golden Age. A month or so before I was to come my friend Arjo had to tell the the Rector of Erasmus University about my transition:

Arjo: Rector, you know that the 'Donald' McCloskey we're inviting in January as Tinbergen Professor? Well, now she's 'Deirdre' McCloskey.

Rector: I see. Fine. Why are you telling me this?

Arjo: (thinking the Rector must not have realized that 'Deirdre' is a female name) He is becoming a she. She is a transsexual.

Rector: I understood. I ask again: why are you telling me this?

So far Dutch tolerance goes! I could have come as a Palomino horse and the Rector would have said, 'Why are you telling me this?' My Dutch friends warn me that the tolerance is more like indifference, the indifference of a country long urban and businesslike at the mouth of the great rivers. In the Rector's case I later learn that it is genuine tolerance, such as educated Dutch people practice as a new religion, their identity fiercely defended, and I thank God for it.

On arrival in Holland I am staying with Arjo and Marijke until I find a flat. Arjo comes home from work. I kiss him, and Marijke looks on placidly. She understands it is not about sex. It is about identity. Women kiss men they are close to when greeting them or leaving them. Three times, Dutch-style, right cheek, left, right. Don't leave lipstick, dear.

I am invited to join a women's club, a 'damesnetwerk' of professional women in Rotterdam. The first time is terrifying: Marianne knows, and comes with me in the considerate way of women. I rush home from work, rush to Marianne's house, rush with her to the restaurant, rush to put on my earrings in the ladies' room, powdering my nose. What will they think? They are effortlessly gracious, welcoming a new member of their tribe. Women are practiced at social games, games which become the realities of who you are. The clumsy comments have almost all been by men, many of whom 'have a problem with it.' As though it were about them! Women have accepted my new identity. Men want me to be 'the same old Don.' Perhaps they feel the insult. I am leaving their tribe, after all, by choice.

The women in the Damesnetwerk tell me later that they worry about me praising conventionally 'feminine' qualities. They are career women in a man's world, and not housewives. One of them says to me, 'I live a man's life.' And yet the dames show at each monthly meeting how to have a career and yet have womanhood, too. It is nothing like a meeting of men. Warmth. Grace. Easy cooperation. No bragging... well, a little.

I am walking with a friend, Nancy, out of a hat store in Paris, wearing the lovely lace floppy affair just purchased. An elegant Frenchman going by says, 'Un beau chapeau, Madame!' My French is poor and I am still wondering if he could have said what I thought

he said when he repeats in English over his shoulder as he walks on, 'Beautiful hat, Madame!' I could have kissed him. If he had proposed I would have married him on the spot.

As the plane at Schiphol gets ready to take me to America and on to Australia, a man about my age starts talking. He finds out I am an economic historian and then spends ten minutes outlining his theory of economic and political history. I smile and agree with him, and am aware that as a man my strong impulse would have been to put him down, to show myself as the prime male. After all, I am the World Famous Expert, not he. But as a woman my impulse is to take care, to avoid bruising him. The womanly impulse is stronger and wiser. Women should not be ashamed to support men as they support each other. The stewardess comes over with a list and asks for 'Mr.' McCloskey. I smile and acknowledge that I must be it, and she embarrassedly says, 'Oh, Miss McCloskey!' and tells me I have an upgrade (tourist class is overbooked). This gets me away from my talkative seatmate, who jokes as I leave that his relations with women are always brief. A sort of a flirtation. I like being a woman to a man.

As the plane flies off I think of how my transition has affected my thinking about economics. Economics is a frightfully masculine field. The men bump into each other, putting forward their Theories. Not one of them listens. And the theory of humanity they have is of a peasant man, a 'maximizing agent,' as though people were not connected to each other. I could have realized this as a man. Intellectually I did. But now I feel it in my pulse. As the plane leaves the Hebrides heading west I sleep, dreaming of an economics in which people mattered.

Back in Holland a couple of months after the operation I have some Woman's Trouble with my urinary tract. A nurse is removing a catheter from me, and says what a good job the surgeon did with my appearance. She then says by way of conversation, 'I'm like you. I had the operation.' I look at her sharply, since I had not detected her as a transsexual. She's not. She means that she had a hysterectomy, and so, like me, has a vagina but no ovaries. I am accepted in the sorority, exchanging details about our lives and illnesses, making a camp with cooperation. The tribe of women could be strong in this identity. It already is.

I dream one night of my wife, and, for the first time, I tell the story as Deirdre, not as her protector and sparring partner in the way of married life. Deirdre and Joanne talk to each other as women with a long and deep friendship. When I wake I think: she will not come to it. Sad, one of the three things that can make me cry reliably, aside from sad stories on TV: my bitter wife, my neglectful children, my dim prospects for someone to share my dreams of love.

The Damesnetwerk meets at a restaurant in Rotterdam. It is a year since I abandoned the male role. The waiters ask the 'dames' what they want, including me without notice or comment. One of the girls. Yes.

And to these nice little stories of success I must add the counter-stories of society's resistance. Drag acts are fun, no problem, because it's Us and Him, a mere joke. The man up there on the stage in women's clothes relieves our gender tension without any real threat. He's not really trying to jump the gender line. But if, out on the street or walking in the grocery store, he is really trying but does not succeed, there is trouble. The women get angry - good Lord, another man up to some sexual trick. The men either laugh at him or kill him, depending on their feelings about violence at the moment. Put a little beer into men who have detected someone wearing the wrong clothing and there is real trouble.

The bad stories, not being accepted in the tribe of women, come down to 'Sir.' I am standing in a line at an airport in Philadelphia, before Holland and before much practice, though dressed modestly and appropriately, when the woman member of staff orders me to go to the better line, and pointedly calls me 'Sir.' I am weepy with vexation: do I look like someone who wants to be called 'Sir'? Shopping for gloves at Harrod's in London in March, after a triumphant success as Deirdre the Professor, the clerk calls me 'Sir'. Many months later it happens again in Harrod's, although this time, and maybe the first time, too - I think the clerk is reacting unconsciously to my voice, which is still male. She probably doesn't know what she said, after a long day standing at the counter. A woman's understanding.

After a mixed day with an American male friend in the Hague, mixed because I am being 'read' like a book as a man all day long, perhaps because my friend is shorter or my makeup an experiment, I arrive late at Rotterdam Central Station, and decide in my unhappiness to take a cab. When he sets me down the cab driver calls me 'Sir'. I am hurt and indignant, and throw his fare in his face. In my flat I cry and cry. Will I ever just become?

And then many months later I am chased by little boys at a tram stop close to De Esch in Rotterdam. They want my money. I am afraid to hurt them but afraid they will hurt me. I speak to one. 'She is a man!', 'a Meneer'! Real trouble. A Dutch woman friend said: 'The men own the streets', which is true, I know, from experience on both sides. It had not occurred to me that at some age even the little boys start to own them.

But these exceptions, 'Sir' or 'Meneer', become rarer and rarer.
I have crossed.

●

You become a woman by being treated as one of that tribe. Nothing is essential except this one fact. Being Dutch is to be treated as Dutch. I have Dutch clothes and so, in Holland, people come up to me in the street and ask directions in Dutch. You can be a masculine woman, as many women are, yet still be treated as one of the tribe. No piece of conventionally feminine behavior is essential if the overall effect makes you accepted in the tribe. And biology is not the point. Big hips, small frame, high voice: we all know women almost anywhere on these scales, high or low, who are still part of the tribe.

And you treat yourself as one of the tribe, too. Being Dutch is being homesick for Holland, inside your head. The dialogue with other members of society about whether Deirdre is part of the women's tribe has a personal side. Does Deirdre treat herself as a member of the women's tribe? For months after the operation I still dreamt as Donald. It reflected a lifetime of practice in telling stories to oneself, not some secret doubt. The stories a man tells are dreams of courage. Save the maiden in distress. I had to practice telling dreams of love. Be the maiden in distress. A Dutch woman friend told me of her tomboy childhood, and how disgusted she was when in adolescence she started dreaming about being saved by men and living happily ever after.

I made up an imaginary lover, as girls do. Mine is a big Dutch fellow, a hand's length taller even than me, named Joop. I made him to help me with posture, actually. When I imagine Big Joop looking at me I stand tall and proud and womanly. I amused a friend at the Damesnetwerk one night by telling her about him, describing him as strong yet sensitive, manly yet insightful, passionate yet inclined to stay home evenings with me. She said: 'If you find one like that, ask him if he has a brother!'

Why did I do it? The question does not make sense, since it asks 'why' about identity. It's not out of sexual pleasure, nor for any other matter of prudence. Choice of a holiday in Indonesia against Australia can be answered with, 'I like Indonesian food better', or some some other appeal to prudence. You are prudent, though, within an identity fixed on some other grounds. You just like 'broodjes' if you are Dutch. Asking why a person changes gender is like asking why a person is an optimist or thoughtful: she just is.

And yet an identity is both made and not made. It is a romantic idea that we all have an internal identity, ready-made, and the only task is to let it out. Will the real Deirdre please stand up? I know this to be wrong.
One night I am explaining to a Dutch friend how women stand and walk by contrast with men. She has not noticed the details, since she has no reason to. To show her I try to stand and walk like a man. But I can't. After a year of making myself walk like a woman I have forgotten how to walk like a man. Good.

I have made myself a woman. But everyone does that. I know I made myself a man, learning to suppress my femininity, becoming the captain of the football team in high school, a lusty lover of my future wife in college, a tough-guy debater in graduate school, the terror of his profession. For all the making, though, the romantic view has something in it. You make yourself American or Dutch, a nurse or an accountant, a recluse or a social butterfly, piece by piece. But you have tendencies, which can be traced back to earliest childhood.
Anyone who has watched a child grow is impressed by the thrust of character.
The dismal, fretful infant-in-arms will in eighty years be a dismal, fretful old lady. The cheerful child will always be an optimist. No wonder people devised a word for this mystery of identity, both made and not made, inner and outer weather: the soul.

Wordingsverhalen

door Deirdre McCloskey

We maken ons zelf door verhalen.
Ik ben geboren als man en leidde een gelukkig leven tot m'n drieënvijftigste. Ik ben dertig jaar getrouwd geweest, heb twee volwassen kinderen en ben op de top van m'n carrière. Maar al vanaf dat ik een jongetje van elf was, wilde ik een vrouw zijn. Ik onderdrukte het, ik deed alsof het niet bestond, ik gedroeg me meer macho dan nodig was. Een vrouw zou me waarschijnlijk maar 'mal' vinden.

Op een morgen in augustus 1995 reed ik van Chicago naar mijn huis in Iowa en realiseerde ik me - ik weet nog precies de plek waar het gebeurde - dat ik een vrouw kon, zou en wilde worden. Geen enkele twijfel. Het voelde aan alsof ik eindelijk thuiskwam.
Wanneer werd Donald Deirdre? Niet op die magische zomermorgen, het is geen sprookje. Niet een maand later, toen ik vrouwelijke hormonen ging slikken. Niet drie maanden later, toen ik definitief besloot geen herenkleding meer te dragen. Ook niet in januari, toen ik als Deirdre een jaar les ging geven aan de Erasmus Universiteit van Rotterdam. En zelfs niet in de maand juni daarna, toen ik in Australië geopereerd werd - tien maanden na die bewuste plek op de weg. Ik werd geleidelijk aan vrouw, het was een proces van maanden. Ik werd vrouw door al die kleine gebeurtenissen die ik me herinner.

Op Halloween, eind oktober, anderhalve maand nadat ik begonnen ben met het innemen van hormonen, ben ik alleen in mijn huis in Iowa. Joanne, van wie ik aan het scheiden ben, is op zakenreis. Ik ben gekleed als Donald. Drie kleine kinderen en hun vader staan aan de deur en vragen om snoep. Donald zou ze plichtmatig gecomplimenteerd hebben met hun mooie kostuums, ze de snoepjes gegeven hebben en terug naar binnen zijn gegaan om voetbal te kijken. Maar nu word ik, zonder het te laten zien, meteen dol op deze kinderen. Ze zien er zo lief uit, het kleine meisje van zes, het jongetje van vier en het allerkleinste meisje dat nog nauwelijks beseft wat er gebeurt. Ik zou ze het liefst adopteren. Ik wil dat hun vader voor altijd verdwijnt. Het is de reactie van een oma. Anderhalve maand en de hormonen doen hun werk. Of is het gewoon de Echte Deirdre die opstaat? Biologie of innerlijke identiteit? Ik heb altijd van mijn kinderen gehouden als een vader - zij zijn inmiddels volwassen - maar de liefde van een vader is afstandelijk. Ze kent niet het omarmende, gepassioneerde karakter van moederliefde, of zelfs maar van die van 'tante Deirdre'.

In november ben ik in Chicago. Ik word triomfantelijk meegetroond naar het huis van vrienden, nadat ik ben ontslagen uit een psychiatrische inrichting. Mijn zus had het namelijk niet zo op mijn plan om mezelf te laten veranderen en dus maakte ze dankbaar gebruik van de wetten die bedoeld zijn om zieke mensen te helpen. In sommige Amerikaanse staten lukt dat. Ik werd de volgende dag al weer ontslagen, omdat ik voor de derde keer gezond bevonden werd (ze deed het vier keer). De mensen druppelen binnen. Een mannelijke vriend en beschermer arriveert, hij staat midden in de kamer en bepaalt het gesprek. Ik zit op een

bank met een paar andere vrouwen, voor de gelegenheid gekleed in een mooie avondjurk. De vriend heeft nog steeds het woord, hij is het toppunt van mannelijkheid. Ik vouw mijn benen onder me op de bank en luister, m'n armen over elkaar, gelukkig. Het is maar een beetje gespeeld, zoals kleine meisjes dat aanleren. De rest komt van binnenuit. Het is geen zwakte: ik voel me juist sterk zoals ik daar zit en kijk naar de jongensachtige manier waarop de mannen manlijk proberen te zijn en te weten dat er een betere weg is.

Eind december, San Francisco. Ik verberg me voor mijn zus en onderga plastische chirurgie aan mijn gezicht om meer op een vrouw te lijken. Samen met m'n vriendinnen ga ik op zoek naar een outfit. Ik zoek iets voor de eerste keer dat ik me aan m'n collega's zal voorstellen als Deirdre - of, zoals m'n vrienden het noemen, als 'the professional girl economist'. We lopen door het warenhuis. Ze reiken me jurken aan in het pashokje. Bij het personeel ga ik door voor een forse vrouw. Geen probleem. Alles is in orde. Ik word aanvaard. Ik wil het wel uitschreeuwen van vreugde.

Maar Nederland, waar ik een jaar verblijf, is het land waar het meeste geschiedde, waar de meeste verhalen zich afspelen. De tolerantie is beroemd en in ieder geval beleeft het land nu een nieuwe Gouden Eeuw.
Ongeveer een maand voordat ik arriveer, moet mijn vriend Arjo de rector van de Erasmus Universiteit het nieuws vertellen van mijn verandering
Arjo: Kent u Donald McCloskey nog, die we hebben uitgenodigd om in januari als Tinbergen-professor les te komen geven? Nou, die heet nu Deirdre McCloskey.
Rector: Is dat zo? Prima. Waarom vertelt u me dit?
Arjo (in de veronderstelling dat de rector niet weet dat Deirdre een meisjesnaam is):
Hij wordt een zij. Ze is transseksueel.
Rector: Dat begreep ik al. Maar waarom vertelt u me dat?

Zover gaat die Nederlandse tolerantie! Al zou ik als Palomino-paard komen, dan nog zou de rector nog steeds vragen 'Waarom vertelt u me dit?'. Mijn Nederlandse vrienden waarschuwen me en zeggen dat deze tolerantie voortkomt uit onverschilligheid, de onverschilligheid van een verstedelijkte handelsnatie in de delta van de grote rivieren. Later ondervond ik - godzijdank - dat het in het geval van de rector om ware tolerantie ging, zoals die bij ontwikkelde Nederlanders met een sterk identiteitsbesef als een nieuw soort godsdienst beleden wordt.

Bij mijn aankomst in Nederland blijf ik zolang bij Arjo en Marijke tot ik een appartement vind. Arjo komt thuis van z'n werk. Ik geef hem een zoen en Marijke kijkt rustig toe. Ze begrijpt dat het niks met seks te maken heeft. Het gaat over identiteit. Vrouwen kussen hier mannen waar ze een goede band mee hebben op de wang, bij het begroeten en bij het weggaan. Drie keer, op zijn Nederlands, rechts, links, rechts. Kijk uit met je lippenstift, schat.

Ik ben uitgenodigd om deel te nemen aan een 'damesnetwerk' van vrouwen in Rotterdam. De eerste keer is doodeng: Marianne weet ervan en gaat met me mee, op de meelevende manier die vrouwen eigen is. Ik haast me naar huis vanuit m'n werk, vervolgens naar Marianne's huis en samen met haar naar een restaurant. Haastig doe m'n oorbellen in op het

toilet en poeder m'n neus. Wat zullen ze wel niet denken? Ze verwelkomen me probleemloos als nieuw lid van de club. Vrouwen zijn vaardig in het sociale spel, het spel dat je maakt tot wie je bent. Onhandige opmerkingen zijn bijna altijd afkomstig van mannen, bij wie 'het' nog vaak slecht valt. Alsof het over hen gaat! Vrouwen hebben mijn nieuwe identiteit geaccepteerd. Mannen willen dat ik weer de oude Don ben. Misschien voelen ze zich beledigd. Uiteindelijk heb ik vrijwillig gekozen voor het verlaten van hun stam.

De vrouwen in het damesnetwerk vertellen me later dat ze moeite hebben met het feit dat ik conventioneel 'vrouwelijke' kwaliteiten ophemel. Zij zijn carrièrevrouwen in een mannenwereld, geen huisvrouwen. Eén van hen zegt letterlijk dat ze het leven leidt van een man. En toch, op elke maandelijkse bijeenkomst zie ik hoe ze een carrière combineren met hun vrouwzijn. Het lijkt in de verste verte niet op een bijeenkomst van mannen. Warmte. Gratie. Soepele samenwerking. Geen opschepperij_ nou ja, een beetje dan.

Ik kom net met mijn vriendin Nancy uit een hoedenwinkel in Parijs. Ik draag het beeldige, zijden, slappe geval dat ik net gekocht heb. Een elegante Fransman komt voorbij en zegt: 'Un beau chapeau, Madame!' Mijn Frans is niet zo goed en terwijl ik me afvraag of ik het goed verstaan heb, draait hij zich om en herhaalt over zijn schouder in het Engels: 'A beautiful hat, Madame!' Ik zou hem wel willen zoenen. Als hij me een aanzoek had gedaan, was ik ter plekke met hem getrouwd.

Terwijl het vliegtuig klaar staat om me van Schiphol naar Amerika te brengen en van daaruit naar Australië, spreekt een man van m'n eigen leeftijd me aan. Hij hoort dat ik een economie-historica ben en besteedt de volgende tien minuten aan zijn theorie over economische en politieke geschiedenis. Ik glimlach en geef hem gelijk. Ik ben me ervan bewust dat ik als man de sterke neiging gehad zou hebben hem af te troeven, om mezelf mannelijker te voelen. Uiteindelijk ben ík de Wereldberoemde Expert, niet hij. Maar als vrouw ben ik behoedzaam, probeer ik hem niet te kwetsen. De vrouwelijke impuls is sterker en wijzer. Vrouwen zouden zich niet moeten schamen om mannen te steunen zoals ze elkaar steunen. De stewardess komt langs met een lijst en vraagt naar 'Mister' McCloskey. Ik glimlach en zeg dat ik dat wel zal zijn, waarop ze geschrokken antwoordt: 'Oh, miss McCloskey!' en me vertelt dat ik business class mag reizen, omdat de tourist class vol zit. Zo ben ik meteen af van mijn praatgrage medepassagier, die als ik wegloop het grapje maakt dat zijn relaties met vrouwen altijd kort zijn. Een flirterige opmerking. Ik ben liever vrouw dan man.

Als het vliegtuig opstijgt, bedenk ik hoe mijn transformatie mijn ideeën over economie hebben beïnvloed. Economie is een angstaanjagend mannelijk vakgebied. Mannen botsen er met elkaar terwijl ze ieder hun eigen Theorie naar voren brengen. Niemand luistert er naar de ander. En het beeld dat ze hebben van de mensheid is dat van de plattelander, die permanent uit is op zijn eigen voordeel, alsof mensen geen band met elkaar hebben. Als man besefte ik dit alleen intellectueel. Maar nu vóel ik het. Het vliegtuig verlaat de Hebriden en vliegt naar het Westen. Ik slaap en droom van een economie die zich bekommert om mensen.

Terug in Nederland, een paar maanden na de operatie, heb ik een vrouwenprobleem met m'n urinekanaal. Een verpleegster merkt op, terwijl ze de catheter verwijdert, dat de plastisch chirurg zulk mooi werk bij me heeft gedaan. Om een gesprekje aan te knopen, voegt ze eraan toe: 'Ik ben net als u. Ik ben ook geopereerd.' Ik neem haar zorgvuldig in me op, omdat ik haar niet herkend had als transseksueel. Ze is het ook niet. Ze bedoelt dat haar baarmoeder verwijderd is; net zoals ik heeft ze een vagina, maar geen eileiders. Ik ben toegetreden tot het zusterschap, we wisselen details uit over onze levens en ziektes, we staan aan dezelfde kant. In dit opzicht zouden vrouwen samen sterk kunnen staan. En dat doen ze ook al.

Ik droom op een nacht van mijn vrouw en vertel haar voor het eerst mijn verhaal als Deirdre, niet als de beschermer of 'sparring-partner' die ik was tijdens ons huwelijk. Deirdre en Joanne praten met elkaar zoals andere vrouwen die al lang dik bevriend zijn. Als ik wakker word, denk ik: ze zal nooit zover komen. Ik ben verdrietig. De enige drie dingen die me behalve zielige tv-films aan het huilen brengen, zijn: mijn verbitterde vrouw, mijn kinderen die me verwaarlozen, mijn magere vooruitzichten op iemand met wie ik mijn dromen over liefde kan delen.

Het damesnetwerk spreekt af in een restaurant in Rotterdam. Een jaar geleden nam ik afscheid van mijn mannelijke rol. De obers vragen wat 'de dames' willen, en zien mi moeiteloos, zonder commentaar, als één van hen. Eén van de meiden. Yes!

●

Bij deze aardige succesverhaaltjes moet ik ook hun tegenhangers voegen: he maatschappelijk verzet.
Travestieten zijn leuk, niet problematisch, omdat het duidelijk om 'Ons' en 'Hem' gaat e het niet meer dan een grap is. De man in vrouwenkleren op het podium vermindert d spanning tussen de seksen, zonder een gevaar te vormen. Hij is niet echt van plan over d grens te gaan. Maar zodra hij op straat loopt of in de supermarkt en het écht probeert zonder succes, dan levert het problemen op. De vrouwen worden boos - 'Jezus, weer zo' man met een of andere seksuele afwijking'. En de mannen lachen hem uit of vermoorde hem, afhankelijk van hoe gewelddadig ze op dat moment zijn. Giet wat bier in mannen di zien dat iemand in de verkeerde kleren loopt en het einde is zoek.

De negatieve verhalen, het niet geaccepteerd worden in de 'vrouwenclub', komen neer o één enkel woordje: 'Sir'.

Ik sta eens in de rij op een vliegveld in Philadelphia, nog vóór ik naar Nederland vertrek e voordat ik veel ervaring heb. Ondanks het feit dat ik bescheiden, keurige dameskledi draag, word ik door een baliemedewerkster nadrukkelijk 'Sir' genoemd als ze me verzoe in een andere rij te gaan staan. Ik huil bijna van ergernis. Zie ik eruit als iemand die graa 'Sir' genoemd wil worden?

Ook als ik bij Harrod's in Londen ben en handschoenen wil kopen, dit overigens ná mi triomfantelijke succes als Professor Deirdre, noemt de verkoopster me 'Sir'. Vele maand later gebeurt het opnieuw, maar deze keer, en misschien ook wel de eerste keer, reagee

Terug in Nederland, een paar maanden na de operatie, heb ik een vrouwenprobleem met m'n urinekanaal. Een verpleegster merkt op, terwijl ze de catheter verwijdert, dat de plastisch chirurg zulk mooi werk bij me heeft gedaan. Om een gesprekje aan te knopen, voegt ze eraan toe: 'Ik ben net als u. Ik ben ook geopereerd.' Ik neem haar zorgvuldig in me op, omdat ik haar niet herkend had als transseksueel. Ze is het ook niet. Ze bedoelt dat haar baarmoeder verwijderd is; net zoals ik heeft ze een vagina, maar geen eileiders. Ik ben toegetreden tot het zusterschap, we wisselen details uit over onze levens en ziektes, we staan aan dezelfde kant. In dit opzicht zouden vrouwen samen sterk kunnen staan. En dat doen ze ook al.

Ik droom op een nacht van mijn vrouw en vertel haar voor het eerst mijn verhaal als Deirdre, niet als de beschermer of 'sparring-partner' die ik was tijdens ons huwelijk. Deirdre en Joanne praten met elkaar zoals andere vrouwen die al lang dik bevriend zijn. Als ik wakker word, denk ik: ze zal nooit zover komen. Ik ben verdrietig. De enige drie dingen die me behalve zielige tv-films aan het huilen brengen, zijn: mijn verbitterde vrouw, mijn kinderen die me verwaarlozen, mijn magere vooruitzichten op iemand met wie ik mijn dromen over liefde kan delen.

Het damesnetwerk spreekt af in een restaurant in Rotterdam. Een jaar geleden nam ik afscheid van mijn mannelijke rol. De obers vragen wat 'de dames' willen, en zien mij moeiteloos, zonder commentaar, als één van hen. Eén van de meiden. Yes!

●

Bij deze aardige succesverhaaltjes moet ik ook hun tegenhangers voegen: het maatschappelijk verzet.
Travestieten zijn leuk, niet problematisch, omdat het duidelijk om 'Ons' en 'Hem' gaat en het niet meer dan een grap is. De man in vrouwenkleren op het podium vermindert de spanning tussen de seksen, zonder een gevaar te vormen. Hij is niet echt van plan over de grens te gaan. Maar zodra hij op straat loopt of in de supermarkt en het écht probeert zonder succes, dan levert het problemen op. De vrouwen worden boos - 'Jezus, weer zo'n man met een of andere seksuele afwijking'. En de mannen lachen hem uit of vermoorden hem, afhankelijk van hoe gewelddadig ze op dat moment zijn. Giet wat bier in mannen die zien dat iemand in de verkeerde kleren loopt en het einde is zoek.

De negatieve verhalen, het niet geaccepteerd worden in de 'vrouwenclub', komen neer op één enkel woordje: 'Sir'.

Ik sta eens in de rij op een vliegveld in Philadelphia, nog vóór ik naar Nederland vertrek en voordat ik veel ervaring heb. Ondanks het feit dat ik bescheiden, keurige dameskleding draag, word ik door een baliemedewerkster nadrukkelijk 'Sir' genoemd als ze me verzoekt in een andere rij te gaan staan. Ik huil bijna van ergernis. Zie ik eruit als iemand die graag 'Sir' genoemd wil worden?

Ook als ik bij Harrod's in Londen ben en handschoenen wil kopen, dit overigens ná mijn triomfantelijke succes als Professor Deirdre, noemt de verkoopster me 'Sir'. Vele maanden later gebeurt het opnieuw, maar deze keer, en misschien ook wel de eerste keer, reageer

de verkoopster onbewust op mijn stem, die nog steeds mannelijk klinkt. Waarschijnlij realiseert ze zich niet eens wat ze gezegd heeft, na een lange dag achter de toonbank. Ove vrouwelijk inlevingsvermogen gesproken...

Na een wisselvallige dag met een Amerikaanse vriend in Den Haag (wisselvallig, omda mensen de hele dag doorhebben dat ik een man ben, misschien omdat mijn vriend kleine is dan ik of omdat ik geëxperimenteerd heb met m'n make-up), kom ik laat aan op he Centraal Station van Rotterdam. Ongelukkig als ik me voel, besluit ik een taxi te nemen. A de chauffeur me laat instappen, noemt hij me 'Sir'. Het doet me pijn. Gekrenkt gooi ik he geld in zijn gezicht. Eenmaal thuis huil ik onbedaarlijk. Zal het me ooit wel lukken?

En dan, maanden later, word ik achterna gezeten door een paar jongetjes bij een tramhalt in de buurt van De Esch in Rotterdam. Ze willen m'n geld. Ik wil ze geen pijn doen, maar i ben bang dat zij míj iets zullen aandoen. Ik zeg wat tegen een van hen. 'Ze is een man. He is een meneer!' Ik zit flink in de problemen. Een Nederlandse vriendin van me zei eens 'Mannen hebben het voor het zeggen op straat'. Dat is waar, ik weet het, uit ervaring aar beide kanten. Ik heb alleen nooit eerder beseft dat dat al begint als ze nog zo jong zijn.

Maar deze uitzonderingen, 'Sir' of 'Meneer', worden steeds zeldzamer.
Ik ben over.

●

Je wordt een vrouw als je behandeld wordt als vrouw. Alleen dat feit telt. Nederlander te zijn betekent behandeld te worden als Nederlander. Ik draag Nederlandse kleren en daarom vragen mensen me de weg op straat in het Nederlands. Je kunt een mannelijke vrouw zijn, zoals er zo veel zijn, en toch behandeld worden als een van de stam. Als de algemene indruk die je maakt ervoor zorgt dat de groep je accepteert, is het niet nodig je als een conventionele vrouw te gedragen. En het gaat ook niet om fysieke kenmerken. Brede heupen, een smal postuur, een hoge stem: ieder van ons kent vrouwen die in mindere mate voldoen aan deze voorwaarden en die toch bij de vrouwen horen.

En: je behandelt jezelf ook als iemand die bij de vrouwen hoort. Nederlands zijn betekent heimwee hebben naar Nederland, in je hoofd. De dialoog met andere leden van de maatschappij over het feit of Deirdre deel uitmaakt van de vrouwelijke kant van de samenleving, heeft ook een persoonlijk aspect. Namelijk: hoe beschouwt Deirdre zichzelf? Maanden na de operatie droomde ik nog steeds als Donald. Dit was een weerspiegeling van alle verhalen die je jezelf tijdens je leven vertelt, géén verborgen twijfel. De verhalen die een man vertelt, gaan over moed. Het bevrijden van de prinses uit de toren. Ik moest leren om verhalen te vertellen over liefde. Om zelf de prinses te zijn. Een Nederlandse vriendin vertelde me hoe jongensachtig ze als kind was. En hoe ze van zichzelf walgde toen ze als puber ging dromen dat ze door een man gered werd en dat ze nog lang en gelukkig leefden.

Ik verzon een geliefde, zoals meisjes dat doen. Die van mij is een grote Nederlandse vent, een kop groter dan ikzelf, en hij heet Joop. Dankzij hem weet ik me een houding te geven. Als ik me Grote Joop naast me voorstel, voel ik me trots en vrouwelijk. Een vriendin van me

bij het damesnetwerk reageerde geamuseerd toen ik haar ooit over hem vertelde, waarbij ik hem omschreef als sterk maar gevoelig, mannelijk maar begripvol, gepassioneerd maar geneigd de avonden met mij thuis door te brengen. Ze zei: 'Als je hem vindt, vraag dan voor mij of-ie nog een broer heeft!'
Waarom heb ik de stap gezet? Deze vraag is onzinnig, omdat je geen vraagteken kunt plaatsen bij iemands identiteit. Het gaat niet over seksueel genot en evenmin over welke vorm van prudentie dan ook. Op de vraag waarom je naar Indonesië op vakantie gaat en niet naar Australië kun je antwoorden dat je Indonesisch eten lekkerder vindt. Of een ander zorgvuldig gekozen reden. Maar dat soort antwoorden ontstaan binnen een identiteit die gebaseerd is op andere gronden. Als Nederlander houd je gewoon van broodjes. De vraag waarom iemand zijn of haar sekse verandert is vergelijkbaar met de vraag waarom iemand een optimist of een pessimist is. Dat is gewoon zo.

En toch is een identiteit zowel aangeleerd als aangeboren. Het is een romantisch idee dat we allemaal geboren zijn met een kant-en-klare innerlijke identiteit en dat we die alleen naar buiten hoeven laten te komen. Wil de echte Deirdre alstublieft opstaan? Ik weet dat dit niet klopt.

Op een avond ben ik een Nederlandse vriendin aan het uitleggen hoe vrouwen staan en lopen in tegenstelling tot mannen. Om het haar duidelijk te maken, probeer ik te bewegen als een man. Maar het lukt niet. Ze ziet de verschillen niet, omdat die er niet zijn. Na een jaar heb ik mezelf aangeleerd hoe ik als een vrouw moet lopen. En ik ben vergeten hoe een man dat ook al weer doet! Gelukkig.

Ik heb van mezelf een vrouw gemaakt. Maar iedereen doet iets dergelijks. Ooit maakte ik van mezelf een man, iemand die zijn vrouwelijke kant onderdrukte, die de aanvoerder werd van het voetbalelftal op school, die als student een vurig minnaar was voor zijn toekomstige vrouw, die heftige discussies voerde op de universiteit, de schrik van zijn vakgebied. Toch heeft het iets romantisch. Je maakt van jezelf een Amerikaan, een Nederlander, een verpleegster of een accountant, een kluizenaar of een allemansvriend, stukje bij beetje. Wél hebben we allemaal bepaalde neigingen, die al vroeg in onze jeugd herkenbaar zijn. Iedereen die een kind heeft zien opgroeien, is onder de indruk van de kracht van het menselijk karakter. Een zwakke, zeurderige baby zal na tachtig jaar een zwakke, zeurderige oude vrouw zijn. Een opgewekt kind zal later altijd een optimist blijven. Geen wonder dat de mensheid een woord uitvond voor het mysterie van de identiteit, aangeboren of aangeleerd, innerlijk of buitenkant: de ziel.